

MÜZİK EĞİTİMİ VERİLEN AKADEMİK KURUMLARDA SES EĞİTİMİNİN UZMAN GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Nuran AYAZ¹, Aynur NAYİR²

ÖZ

İnsanlığın iki milyon yıllık geçmişi olduğu düşünüldüğünde tarih boyunca sesleri algılayıp çözümlenerek değerlendirilmiş, zaman içerisinde bunları bir anlatım biçimine dönüştürmüş ve hareket, jest ve mimiklerle kendini ifade etmeye çalışmıştır. Önceleri sözcükler ve sesler arasında işbirliği kurmuş ve iletişim metotlarını türetmiş, daha sonraları ise müziğe başvurarak sesini eğitmek ve geliştirmek yollarını aramış yüz yıllar boyu süren çabaların ve aşamaların sonunda da, ses tekniği ve eğitim metotlarını geliştirerek günümüze ulaştırmıştır. İnsan yaşamında bu denli öneme sahip olan müzik de her alan gibi eğitimle desteklenmekten eksik kalmıştır. Bu durum insanlara seslerinin eğitilmesi ve terbiye edilmesi gerektiğini öğretmiştir. İnsanlığın var oluşundan bu yana seslerini eğitime konusundaki çabaları birçok millet tarafından farklı girişimlerle çeşitlenmiştir. İlk şan çalışmalarının 4. yüzyıldan itibaren başladığını ve 16. yüzyılda opera sanatının doğuşu ile ses eğitimi konusunun daha da önem kazandığını söylenebilir. Betimsel olarak gerçekleştirilen bu araştırma ile ülkemizde ses eğitiminin günümüzde farklı eğitim kurumlarında nasıl işlendiği, içeriğinin neye göre belirlendiği, eksikliklerinin neler olduğu ve alınması gereken önlemlerin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmamız çalışma grubunu ses eğitiminin günümüzde yer aldığı kurumlar olan eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği bölümleri, devlet konservatuarı opera-şan ve Türk müziği bölümleri, güzel sanatlar fakülteleri, örneklemini ise ses eğitimi alanında uzman öğretim elemanları oluşturmaktadır. Araştırmada araştırmacı tarafından oluşturulan ve açık uçlu sorulardan oluşan yapılandırılmamış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmamız sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda Batı içerikli ses eğitimi derslerinde ana dilimizde okutulacak eserlerin az olduğu ve bireysel ders saatinin yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. Eğitim Fakülteleri Müzik Bölümleri ve Güzel Sanatlar Fakültelerinde YÖK tarafından belirlenen ortak müfredat oluşturulduğu belirtilmiştir. Ancak ses eğitimcilerinin çoğunun müfredata uymak yerine kendi eğitim sistemini oluşturarak hocasından gördüğü gibi öğrencilerini yetiştiriyor olması da çıkan sonuçlar arasındadır. Türk müziği bölümlerinde ise bireysel ses eğitimi dersi ve ders saati genel bir müfredata sahip değildir. Her kurum kendi müfredatını oluşturmuş ve kendi belirlediği kadar ders saati olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ses Eğitimi, Şan, Ses Tekniği, Müzik eğitimi kurumları

¹Öğr. Gör. “Selçuk Üniversitesi Dilek Sabancı Devlet Konservatuarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü Türk Sanat Müziği Anasanat Dalı Öğretim Görevlisi, nrmayaz(at)hotmail.com

²Doç Dr.

EVALUATION OF VOICE TRAINING MUSIC EDUCATION IN ACADEMIC INSTITUTIONS IN ACCORDANCE WITH THE EXPERT OPINIONS GIVEN

ABSTRACT

Considering a history of two million years of humanity that has, throughout history, by analyzing the tones to detect are evaluated, converted to a lecture format them in time and movement, he has tried to express themselves with facial expressions and gestures. Previously, established methods of communication and cooperation between words and sounds turetmiş later sought to develop and train your voice by contacting your music for a hundred years, at the end of the stage efforts and, by developing sound technique and training methods increased the present day. Like every field of music, which is of such importance in human life has been missing has been supported with training. These people should be nurtured and training of the voice has taught us that. Since the existence of humanity, their voices, their efforts on the training of different initiatives has diversified by many people. 4 San first studies. starting in the century began, and 16. with the birth of opera in the century it can be argued that the issue of voice training was more important. This research was conducted as descriptive of how it is processed nowadays in our country with a sound education in different educational institutions, according to what is determined and what is the content and measures to be taken to determine what the shortcomings are. The study group of research institutions where the Faculty of education is located today audio training with the departments of teaching music, State Conservatory opera-San and the departments of Turkish music Faculty of Fine Arts faculty members constitute the sample group of expert in the field of voice training. In this research, the researcher created open-ended questions consisting of a unstructured interview form was used. Findings of the research, in line with Western voice training lessons with content to be taught is the least of works in our main language, and individual, it was revealed that the time course was insufficient. Determined by the faculties of Fine Arts and faculty of Education music Department, it was stated that a common curriculum was created. But most of the educators own sound instead of following the curriculum of its education system by creating also the fact that he grows as he saw his master, his students are among the results. In Turkish music vocal training lessons and lesson time does not have a general curriculum. Create your own hours, to set up its own curriculum and each institution was a result of found.

Keywords: Voice training, Singing, voice technique, music education institutions

GİRİŞ

İtalya’da Bel Canto (güzel şarkı söyleme), Fransa’da declamasyon (söz söyleme, konuşma sanatı), Almanya’da sesin sözle bağlantılı olarak en doğru şekilde okunması esasına dayanan şan tekniği tarih boyunca çeşitli evrimlere uğrayarak gelişmiştir. Ses eğitiminin tarihi gelişimine bakıldığında “şarkı söyleme sanatı” demek olan şan, müzikte ilk sistemleştirilen sanat dallarındandır. Bu anlamda şan sanatı tarihini incelediğinde, İtalya’da 4. yüzyıldan başlayarak şan tekniğinin geliştirilmesi için çaba harcandığını, M.S. 314 yılında Papa olan Silvester’ın, ilahilerin ezberlenmesi, nefes tekniklerinin geliştirilmesi için bir şan okulu kurduğunu ve 6. yüzyılın sonlarında Papa olan Gregorius’un, şan okullarının ders programlarını geliştirdiğini, yine Shola Cantorum’daki dokuz yıllık şan eğitimine onun döneminde başlandığını görülmektedir (Şenkibar,1999:3). Bu gelişmelerle birlikte şan sanatı, 15. yüzyıl ve 16. yüzyılın sonuna kadar gelişme göstermiştir (Acar,2014: 16).

İnsanlığın iki milyon yıllık geçmişi olduğu düşünüldüğünde tarih boyunca sesleri algılayıp çözümlenerek değerlendirilmiş, zaman içerisinde bunları bir anlatım biçimine dönüştürmüş ve hareket, jest ve mimiklerle kendini ifade etmeye çalışmıştır. Önceleri sözcükler ve sesler arasında işbirliği kurmuş ve iletişim metotlarını türetmiş, daha sonraları ise müziğe başvurarak sesini eğitmek ve geliştirmek yollarını aramış yüz yıllar boyu süren çabaların ve aşamaların sonunda da, ses tekniği ve eğitim metotlarını geliştirerek günümüze ulaştırmıştır (Acar,2014: 15).

Müzik derslerinin okutulmaya başlandığı ilk resmi kurum/okul Darüşşafaka’dır. Müzik derslerinin bu kurumda, 1874 yılında Zekai Dede tarafından 1897 deki ölümüne kadar verildiği bilinmektedir. Her yıl okula giren öğrenciler arasından güzel sesli olanları seçip eski usulle/meşk yöntemiyle eserleri öğrettiği bu okulda, uzun yıllar meşk ile müzik eğitiminden vazgeçilmediği kaydedilmektedir. 1925 yılından sonra müzik eğitiminin batılılaştırılması maarif vekâletince daha fazla önem kazanmış, iki tür müzik eğitimi solfej ve meşk olarak 1930’lu yıllara kadar devam etmiştir (Behar, 1993: 139).

Günümüzde ses eğitimi her yaş ve her nitelikteki sesler için öncelikle eğitsel amaçlar doğrultusunda konuşma ve şarkı sesinin doğru kullanımına yönelik temel davranışları kazandırma süreci olarak tanımlanmaktadır. Bireysel olarak programlanabildiği gibi topluluklar için de düzenlenebilir. Eğitimin planlanarak uygulanması süreci, öğrencide geliştirilmesi hedeflenen davranışların önceden belirlenerek sıralanması, yaş ve ses özelliklerine uygun öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi ve bu düzenlemelerin beklenen davranışları geliştirip geliştirmediğinin ortaya konulması için gerekli verileri elde etmeyi ve değerlendirme aşamalarını kapsamaktadır (Çevik, 2006: 10).

Operada ses eğitiminde (şan) sesin oluşumu, şanın ifade gücü ve eğitimdeki önem sırası şöyledir: Doğru bir şan eğitimi, diyafram kullanımıyla gelişecek, tını ve nefes egzersizleriyle güçlenecek operatik ses ve öğrencinin içinde var olan müzikal becerinin daha rahat ortaya çıkmasını sağlar. Opera (şan) eğitiminde günlük mutlaka yapılması gereken nefes ve ses egzersizleri bulunmaktadır. Özellikle opera (şan) eğitiminin başlarında nefes egzersizlerine önem verilmesi gerekmekte ve tını egzersizleri gibi egzersizlerle sesi

maskeye yerleştirmek (yani; göğüs ve sinüs boşluklarını kullanmak) büyük önem taşımaktadır. Bir opera (şan) öğrencisinde özellikle bulunması gereken özelliklerin sırasıyla: "Müzikal ifade gücü, ses rengi, ses gürlüğü, konuşma kültürü ve doğru duruş (postür) olduğu saptanmıştır. Operada şan eğitiminin temelinde uzman ses eğitimcilerinin çoğunlukla tını egzersizlerini tercih ettikleri bunun yanında orta ton, geçiş tonları, agilite ve messadivoce ile mezzavoce egzersizlerini de önemsedikleri görülmüştür. Egzersizlerin amacının sesin doğallığına koruyarak, geçiş tonlarındaki bağlantıyı koparmadan yani nefes çizgisini bozmadan egzersizleri yapmak olduğu gözlemlenmiştir (Aycan, 2005; 136).

Birçok siyasetçi, sanatçı, tv spikeri, radyo spikeri toplum önünde konuşmalar yapmaktadır. Kişilerin anlatılanı dinlemesi için anlatıcının diksiyonu, dili kullanışı ve sesini kullanışı doğru ve duru olmalıdır. Bu anlamda ses eğitiminin diksiyonda da önemi büyüktür. Ses eğitiminde dil-konuşma ögesi önemlidir. Sözlü müzik yapıtının iyi yorumlanabilmesi, kullanılan dilin tüm ayrıntıları ile bilinmesine bağlıdır. Şarkı dili olarak Türkçe; ses tekniklerinin kullanımını açısından elverişli özelliklere sahip, seslileri, doğuşkanlar bakımından zengin, rahat ve pürüzsüz çıkışlı birçok sesi yumuşak ve renkli, tınılı ve parlaktır" (Çevik, 1997: 82).

Dünyadaki şan ekollerini birbirinden ayıran niteliklerin başında dil-konuşma ögesi önemli bir yer tutar. Konuşma ve yazının tüm özelliklerini alfabeyle tam olarak saptayabilmemiz olanaksızdır. Bize bu olanağı sağlayan ise fonetiktir. Fonetik, dildeki seslerin nasıl oluştuğunu, bunların yazıyla saptanmasını, seslerin zaman ve yerlere göre geçirdiği evrimi araştırıp standart dili ortaya çıkarmaya çalışan bir bilimdir. Bunun yapılması ise diksiyona bağlıdır. Diksiyon, konuşulan dilse sözcüklerin, vurgu, anlam ve heyecan duraklarının anlamını vererek söylenmesidir (Egüz, 1980: 48).

Dilimizin yapısal özelliklerine kısaca değinecek olursak; Türk dili kendi kendini türetme yeteneğinde bir dildir. Kök, takı, ses uyumları yapısı ile cebirsel bir yapı gösterir. Günümüzün teknik uygarlığı sürekli yeni kavramlar getirirken, Türkçe matematiksel yapısı ile bu kavramların karşılıklarını kendi derinliklerinden türetebilme gücünü göstermektedir. Eğitimimiz yabancı kültür ve amaçlara hizmet eden, yalnız taklitçiliğe yol açan bir eğitim düzeninde olmamalıdır. Kendi dilimize, kendi kültürümüze sahip çıkan yapıda eğitim sistemimizi geliştirmeliyiz. Eğitimin amacı; insanın toplumu ve kendisi için değer yaratabilecek düzeye getirilmesidir. Eğitim, aynı zamanda bir ülkenin, milletin geçmişi ile geleceği arasında bir köprü olma görevini üstlenir. Bilindiği gibi, Bireysel Ses eğitimi dersi; doğru nefes alma-tutma-verme, sesin niteliği, doğru nefes tekniği, nefes-ses bağlantısı, ses-söz uyumu (prozodi) gibi konuları içerir. Türkçemizi doğru ve etkili kullanarak güzel konuşma, vokal ve konsonların doğru boğumlanması, bireysel ses eğitiminin temel kuralıdır. Konuşma ve müzik dili, ulusların tanıtılmasında da en büyük etkidir (Perçin, 2004: 1)

İlk derslerde, ses eğitiminin, şarkı söyleme öğretisinin ne olduğu, ders içeriği hakkında öğrenci aydınlatılmalıdır. Öncelikle doğru nefes tekniği hakkında bilgi verilmeli, nefesi alma tutma- verme alıştırmalarının öneminden bahsedilmelidir. Nefes tekniğinin diksiyon eğitimi için de ne denli önemli olduğu unutulmamalı ve bu konuda da yeterli düzeyde çalışmalar yapılmalıdır. Ses alıştırmalarına başlamadan, konuşma eğitiminin

gerekliliği anlatılarak, nefes çalışmalarını ile birlikte öncelikle diksiyon çalışmalarını yaptırılmalıdır. Öncelikle kendi dilimizi doğru, güzel ve etkili kullanmamız gerekliliği unutulmamalıdır. Dünyadaki tüm operalar önce milli, sonra da uluslararası nitelik kazanmışlar ve hemen hepsi kendilerine göre bir stil, bir ekol geliştirmişlerdir. Müzik öğretmeni adaylarının da öncelikle Türkçemizi doğru kullanmayı, diksiyon kurallarını uygulayabilmeleri gerekmektedir. Bu konuda repertuar sıkıntısı çekilmesi de göz ardı edilemeyecek gerçeklerdendir. Yalnız bu bizleri yıldırmmamalı, her ne şekilde olursa olsun öğrencilerimizi güzel dilimizin olanakları ile yetiştirme yolundan geri adım atmamamız gerekir (Perçin, 2004: 1-3)

Geleneksel Türk müziğinde yaygın olarak kullanılan meşk, hafızaya dayanan ve bu şekilde eserlerin ustadan öğrenciyeye asırlar boyu aktarıldığı bir yöntemdir. Günümüzde sözlü müzik eğitiminin genel olarak farklı iki yöntem ile verildiği saptanmıştır. Bu yöntemler;

1. Ses eğitiminin, grup içinde topluca uygulanması (Toplu ses eğitimi)
2. Ses eğitiminin, perdeli bir çalgı eşliğinde bireysel olarak uygulanması (Bireysel ses eğitimi) (Özcan, 2010: 2).

Ses eğitiminin toplu uygulanmasında; bu yöntem içerisinde öğrenciler ile yapılan çalışmalar toplu bir biçimde gerçekleştirilmektedir. Ders sürecinde diyafram ve ses açma çalışmaları yaptırılmaktadır. Bu çalışmalar piyano eşliğinde ve Batı müziği sözlü eserlerinden yararlanılarak yapılmaktadır. Türk müziğine üslup ve tavrına yönelik teknik bilgiler perdeli bir çalgı eşliğinde, repertuar dersi içerisinde verilmektedir. Yapılan bu çalışmalar teknik olarak toplu ses eğitimi adıyla adlandırılmaktadır. Ancak üniversite ders programında “Ses Eğitimi” dersi adı altında görülmektedir (Afyon Üniversitesi Devlet Konservatuarı Ses Eğitimi Bölümü Müfredatı) (Özcan, 2010; 32).

Ses eğitiminin, perdeli bir çalgı eşliğinde bireysel olarak uygulanmasında (ses icracılığı);

Bu yöntemde ses eğitimi dersleri, perdeli bir Türk müziği çalgısı eşliğinde yapılmaktadır. Dersler bireysel olarak gerçekleştirilmektedir. Verilen bu eğitim ders programında ses icracılığı dersi olarak adlandırılmaktadır. Bu derste farklı formlarda şarkılar seslendirilmektedir. Bunun yanı sıra sesin üslup ve tavrını geliştirmeye yönelik ses alıştırmaları yapılmaktadır ve teorik bilgiler verilmektedir. Yapılan alıştırmalar, seslendirilecek olan esere, bireyin sesini önceden hazırlamak amacıyla aynı makamda yapılmaktadır. Bu uygulama, eğitmenin bireysel isteğiyle yapılmaktadır. Uygulanan bu yöntem, geçmişte uygulanan meşk sisteminin daha gelişmiş şekli olarak düşünülebilir (Konya Selçuk Üniversitesi Dilek Sabancı Devlet Konservatuarı Ses Eğitimi ve Ses İcraçılığı dersi müfredatı) (Özcan, 2010; 33).

Türk müziği eserlerinin bireysel ve toplu ses eğitimi derslerinde daha fazla, icraya yönelik çalışmalarının artırılması geleneksel icranın ilerlemesi açısından önemlidir. Ayrıca şunu da biliyoruz ki gelenekte olan meşk yöntemi ile bu eserlerin icrasının daha kalıcı olacağı da söylenebilir. Gerek yetişmiş gerekse yeni nesil yetişmekte olan bestecilerimizin de bu yönde daha fazla çalışma yapması gerekliliği de ortaya çıkmaktadır (Şenyayla, 2006: 35).

Çalışma şu sınırlılıklarda oluşturulmuştur;

1. Örnekleme oluşturan bölümlerdeki ses eğitimcilerinden, araştırmaya gönüllü olarak yarar sağlamak isteyenlerle standartlaştırılmış açık uçlu görüşme,
2. Araştırmacının ulaşabildiği kaynak ve dokümanlar.

Araştırmanın amacı, müzik eğitimi verilen akademik kurumlardaki ses eğitimi uzman görüşleri doğrultusunda değerlendirerek ses eğitimi alanına katkı sağlayacak önerilerde bulunmaktır. Araştırmacının amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. Türkiye’ den ses eğitimi verilen kurumlar sayıca yeterli midir?
2. Ses eğitimcilerinin kendi alanlarının niteliği ile ilgili görüşleri nelerdir?
3. Türkiye’ de ses eğitimi veren eğitimci sayısı sizce yeterli midir?
4. Ses eğitiminde kullanılan tekniklerden hangisini temel almaktasınız?
5. Ses eğitimi alanında kullanılan kaynaklar yeterli midir?
6. Ses eğitimcilerinin ses eğitimi müfredat programının nitelik açısından geliştirilmesine yönelik önerileri nelerdir?”
7. Bireysel ses eğitimi ders saati yeterli midir?
8. Üniversitelerde verilen ses eğitimi müfredat olarak değerlendirildiğinde neler değişebilir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi sunulacaktır.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu model kapsamında konu ile ilgili alanyazın taranmış ve görüşme formu ile birlikte görüşme yapılacak uzmanlar belirlenerek sonuçlar analiz edilmiştir.

Çalışma (Uzman) Grubu

Uzman grup belirlenirken, üniversitelerin müzik eğitim fakülteleri ve konservatuvarlarda ses eğitimi dersi veren ve alanında en az 10 yıl tecrübesi olan akademisyenlerin görüşünü almaya özen gösterilmiş, seçilen dokuz akademisyenle standartlaştırılmış açık uçlu görüşme tekniği kullanılmıştır. Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'ndan Prof. Dr. Nalan YİĞİT, Doç. Dr. Sema SEVİNÇ, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'ndan Prof. Dr. Ayşe Meral TÖREYİN, Bilkent Üniversitesi Konservatuvarı Müzik ve Sahne Sanatları bölümünden Prof. Dr. Mustafa YURDAKUL, Öğr. Elm Gölge ŞEKERAMBER, İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Türk Halk Müziği bölümünden Yrd. Doç. Dr. Ayşegül ARAL ALTIOK, Selçuk Üniversitesi Dilek Sabancı Devlet Konservatuvarı Opera-Şan Anasanat Dalı bölümünden Doç. Dr. Fatma Sibel Jagoda ve Geleneksel Türk Müziği bölümünden Öğr. Gör. Elif Bilge KURTULDU, Gazi Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği bölümünden Yrd. Doç. Dr. Serda Türkel OTER' e sorular yöneltilerek sonuçlar bulgular ve yorumlar kısmında tablo şeklinde sıralanmıştır. Soruları, her akademisyenin kendi branşında cevaplandırması istenmiş, cevaplar incelenmiş, elde edilen bilgiler somutlaştırılıp yorumlanmıştır. Uzman görüşlerine aşağıdaki numaralarla yer verilmiştir.

Uzmanlar ve Görüş Bildirme Numaralandırmaları

- 1.Prof. Dr. Nalan Yiğit
2. Prof. Dr. Ayşe Meral Töreyn
3. Prof. Dr. Mustafa Yurdakul
4. Doç. Dr. Sema Sevinç
5. Doç. Dr. Fatma Sibel Jagoda
6. Doç. Dr. Serda Türkel Oter

7. Yrd. Doç. Dr. Ayşegül Aral Altıok

8. Öğr. Gör. Elif Bilge Kurtuldu

9. Öğr. Elm. Gölge Şekeramber

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Çözümlemesi

Ses eğitiminin günümüzdeki durumunu tespit etmek için uzman kişilerle yapılandırılmamış (açık uçlu sorulardan oluşan) görüşme formu kullanılmıştır, elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla değerlendirilmiştir. Bu yaklaşım, bir araştırmada birden fazla görüşmecinin kullanılacağı durumlarda etkili, biçimde kullanılabilir. “Standartlaştırılmış açık uçlu görüşme, bir araştırmacının başkaları tarafından tekrar edilmesi olasılığını önemli ölçüde artırır. Çok sayıda görüşmecinin çalışması gereken geniş araştırma projelerinde bu tür görüşme yöntemi etkili bir biçimde kullanılabilir” (Patton, 1987: 114).

Görüşme soruları uzmanlar tarafından yazılı olarak yanıtlanmıştır. Görüşmede, dokuz katılımcıya sekiz soru yöneltilmiştir. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde ortaya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşır. Ortaya çıkan temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması da, araştırmacının yapacağı yorumların boyutları arasında yer alabilir. Betimsel olan bu araştırmada elde edilen veriler değerlendirilmiş, görüşme yoluyla elde edilen cevaplardaki ortak ifadeler bulunmuş ve ortak olmayan ifadeler seçilmiş ve yorumlanmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde 9 uzmana uygulanan görüşme formundan elde edilen bulgulara yer verilecektir. Uzman görüşleri verilen numaralarla sıralanıp, tablolaştırılarak sunulmuştur.

“Tablo-1: Türkiye’de ses eğitimi verilen kurumlar sayıca yeterliliği hakkında uzman ses eğitimcilerin görüşleri

Uzmanların Görev yaptığı kurumlar aşağıda şu şekilde sıralanmıştır. 1.Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 2. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 3.Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı 4. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 5. Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı 6.Konservatuvar Türk Müziği Bölümü 7. Konservatuvar Türk Müziği Bölümü 8. Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı

Soru	
Görüş	Türkiye’de ses eğitimi verilen kurumlar sayıca yeterli midir?
1.	Cumhuriyetin ilanından sonra ülkemizde müzik eğitimi veren kurumlarda ses eğitimi dersleri verilmeye başlanmıştır. Günümüzde müzik öğretmeni yetiştiren kurumların sayısal olarak yeterli olduğu söylenebilir. Ülkemizde, günümüzde bu eğitimi veren kurumlar; Konservatuvar, müzik eğitimi anabilim dalları, güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümleri ve güzel sanatlar liseleridir
2.	Türkiye’de belli bir ses eğitimi talebi yok, sadece sesini şarkı söylemek için ve tiyatrodaki kullanan kişilerle ses eğitimi yapılmaktadır. Oysa müezzinler, politikacılar, öğretmenler, kısacası günlük hayatta herkes sesini kullanıyor. Ses eğitimi bir alan eğitimidir ve özellikle konuşmadan başlayarak şarkı söylemenin her türünde (Opera, Halk Müziği, Sanat Müziği, Caz Müziği, Yöresel Müzikler, Dünya Müzikleri, Popüler Müzik) kullanılmaktadır. Dolayısı ile ses eğitiminin yeterli olduğu birimler sadece sesini meslek olarak kullanacak kişilerin okuduğu üniversiteler ve meslek okullarında verilmektedir. Kurumlar sayıca fazladır fakat bu dersin saati ve verecek uygun ve nitelikli eleman varsa kurumlar yeterlidir, yoksa yetersizdir.
3.	Ses eğitimi veren kurumların yeterliliği iki maddede incelenebilir: <ul style="list-style-type: none"> a) Ses eğitimi verilen dersliklerin yaklaşık 36 metrekareden az olmaması; b) Ses eğitimi veren öğretim elemanlarının, tını ve ses oluşturma, nefes kontrolü ve müzik cümlesi oluşturmada, müziğin bazı temel kuralları ile ses kullanma tekniği arasındaki bağlantıyı ve sesi yönlendirmeyi, bilmeleri; <p>bir kurumda, yukarıda belirtmiş olduğum yeterlilikler varsa kurum da konuyla ilgili yeterliliğe sahiptir.</p>

4.	Türkiye’ de ilk ses eğitimi 1916 yılında Darül-elhanda “ses bilgisi” olarak 1923 yılında da “musiki kraatı” adıyla okutulmuştur. Şu anda mevcut duruma baktığımızda güzel sanatlar liseleri, güzel sanatlar fakülteleri, eğitim fakülteleri ve konservatuvarlarda ses eğitimi dersleri okutulmaktadır. Ses eğitimi veren kurumlar sayısal yeterlilik olarak yeterlidir
5.	Tüm kurumlar yeterli değildir. Konservatuvarlarda bana göre yeterli eğitim verilmektedir. Ülkemiz opera bölümlerinde verilen eğitim Yurtdışından çok farklı değil. Orada eğitim ve çok seslilik küçük yaşta veriliyor fakat ülkemizde öğrenci neredeyse hiçbir şey bilmemesine rağmen gelinen noktayı ben büyük bir başarı olarak görüyorum.
6.	Konuyu Türk Müsikîsi açısından değerlendirdiğimde, ses eğitimi verilen kurumların yetersiz olduğunu çok net bir şekilde söyleyebilirim. “Türk Müsikîsi Ses Eğitimi” ders olarak da pek çok konservatuarda kullanılmıyor. Bu alanda eğitim gören öğrenciler, Ses Eğitimi dersinde Batı Müziği tekniklerini görüyorlar. Oysaki, çok farklı iki müsikîden bahsediyoruz. Batı kaynaklı teknikler Türk Müsikîsi eğitimi görenlerin ihtiyaçlarını karşılayamaz. Türk Musikisinde hançereye dayalı ve makamsal bir icra söz konusudur. Batı Müziğinde ise bu tekniklerden bahsetmek mümkün değildir.
7.	Ses eğitimi verilen kurumlar üniversite çatısı altında yeterlidir, ancak kurumların fazlalığı veya azlığı değil kalitesi ve işlevselliği önemlidir.
8.	Kurumlar sayıca yeterlidir. Bununla birlikte kurumlar kadrolaşırken, alanında muvaffak eğitimcileri seçerlerse yeterli olmanın % 50 sini sağlamış olurlar. Diğer %50 ise eğitimcilere sunulacak imkânların yeterliliği, teşviki ve o eğitimcinin çalışmasını kapsamaktadır.
9.	Sayıca yetersizdir.

Her üç eğitim kurumu ses eğitimcilerinin verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde: Kurumlar sayısal çoğunluk olarak yeterlidir. Ancak akademisyenlerin çoğunlukla eğitim kurumlarının fiziki yapılanmanın iyileştirilmesi gerektiği ve eğitimcilerin yeterlilik durumlarının da göz önüne alınması gerektiği konusunda benzer düşüncelere sahip oldukları görülmektedir

Tablo-2: Ses eğitimi veren eğitimcilerin kendi alanlarında nitelikleri hakkında uzman ses eğitimcilerin görüşleri

Uzmanların Görev yaptığı kurumlar aşağıda verilmiştir. 1.Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 2. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 3.Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı 4. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 5. Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı 6.Konservatuvar Türk Müziği Bölümü 7. Konservatuvar Türk Müziği Bölümü 8. Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı

Soru Görüş	1. Ses eğitimcilerinin kendi alanlarının niteliği ile ilgili görüşleri nelerdir?
1.	Cumhuriyetin ilanından sonra ses eğitimcisi ihtiyacını sağlamak için yurt dışından hocalar getirilmiş, operalara sanatçı yetiştirmek için yurt dışına gönderilenler olmuştur. Ülkemize döndüklerinde hem sanatçı hem eğitimci olarak çok önemli ve başarılı görevler yapmışlardır. Onların yetiştirdiği sanatçılar da ses eğitimcisi olarak birçok başarılı sanatçı ve eğitimcinin yetişmesine ön ayak olmuştur. Günümüzde Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında nitelikli ses eğitimcisi ihtiyacı vardır. Güzel Sanatlar Liselerinde nitelikli ses eğitimcisi ihtiyacı oldukça fazladır.
2.	Türkiye 'de eğitim fakültelerinde ses eğitimi alanında görev yapan ses eğitimcilerinin hemen hemen hepsini tanıyorum. Kimi arkadaşımıdır, çoğu da öğrencim olmuştur. Niteliklerini genel olarak biliyorum. Eğitim Fakültelerinde görev yapan ses eğitimcilerinin bir kısmı öğretmenlik formasyonu yerinde olan, uygun nitelikli ama ses eğitiminin ne olduğu hakkında sorgulama yapmayan eğitimciler olduğunu biliyorum. Türk müziği ses eğitiminde yıllardır uygulanan meşk usulünün, Klasik Batı Müziği eğitimi veren bu okullarda da aynı yöntemlerle yani, taklitte yapıldığını biliyoruz. Nedeni, niçini sorgulanmadan yapılan bir şey de taklitten öteye gidemez. Dolayısı ile bedenini tanıtmadıktan sonra sesini kontrol etmesini bekleyemezsiniz. Eğitim Fakültelerinde pek çok arkadaşımız kendi gibi öğrenci yetiştirdiği için taklitten öteye

	gidilmemektedir.
3.	<p>Ses eğitimi veren eğitiminin niteliği, yukarıdaki (b) şıkında belirttiğim bilgi birikiminin yanında, sorumlu olduğu öğrencilerinin kişilik ve yapısal özelliklerini (öğrencinin refleksi hızı mı yavaş mı, düşünce tarzı, beğeni düzeyi, tepkileri, kaslarını gereği gibi kontrol edebiliyor mu vs. gibi) de bilmesi gerekmektedir. Ses eğitimcisi kendi bilgilerini dayatmamalı, öğrencinin sahip olduğu becerileri ve yeteneği yönlendirici olmalı ve öğrencinin kendini keşfetmesini sağlamalıdır. Eğitimci performans şarkıcılarının konuyla ilgili görüşlerini de araştırmalıdır ve bu bilgileri öğrencilerle paylaşmalıdır.</p> <p>Konservatuvar kurulduğundan 1970'li yıllara kadar gelen ünlü ve ekol sahibi yabancı hocalar oldukça iyi şarkıcıların yetişmesine vesile oldular. Tabi bu arada önemli Türk hocalar da yetişti. Daha sonraki yıllarda çok sayıda konservatuvar açıldı. Yeterli sayıda ve kalitede hoca bulmak zorluğu ortaya çıktı. Ses eğitiminin temeli şarkı söylenen dilin akustik ve artikülasyon özelliklerine dayanır. Ses eğitimcilerini bu konuda daha çok bilgilendirmek gerektiğini düşünüyorum.</p>
4.	<p>Ses eğitimi veren eğitimcileri nitelik olarak eleştirmek ne kadar haddim olacaktır bilemiyorum ama oldukça niteliksiz eğitimcilerimizde bulunmaktadır. Bunun en büyük nedenlerinden biride ses eğitimi hocalarının sayıca yetersiz olması ve ders saatlerinin boş geçmemesi bakımından nitelik aranmadan bu derse geçici eğitimcilerine görev verilmesidir. Bu bağlamda da teknik açılarından büyük sorunlar yaşanmaktadır. Kendisinin teknik sorunlar yaşayan bir eğitmeni ne kadar iyi bir eğitim verebilir tartışılır.</p>

5.	Eğitimcilerin en önemli özelliği hem akademik eğitim almış olmalı hem de sahnede söylemiş olması gereklidir. Çünkü bu iş en iyi sahnede öğrenilir. Örneğin Devlet Opera ve Balelerinde çalışan birçok opera şarkıcısı aynı zamanda eğitimcilik de yapmaktadır. Yani vizyonunu daima dinamik tutmaktadır. Biraz az buluyorum aslında ama bu demek değil ki gelişmeyecek, çünkü öğretmek çok farklı bir şey. Yani hiç sahneye çıkmamış bir hocanın bile öğrencisi çok başarılı olabilir. Evet, sahne gereklidir ama bunun yanında bireysel çaba çok önemlidir.
6.	Ses eğitimi veren eğitimcilerin niteliği söz konusu olmaya başlıyor. Türk Müsîkîsi alanında ses icracısı olan eğitimcilerin pek çoğu bu alanda ne şekilde eğitim verebileceklerini bilmiyorlar ve buna pek de kafa yormuyorlar açıkçası. Bu konu üzerine çalışma yapanların da ortaya somut bir şeyler koyamadıklarını düşünüyorum. Öyle olsa bu konuyla ilgili akademik araştırmaların ve kaynak kitapların olması gerekirdi.
7.	Türk müziği alanında uzmanlaşmış ses eğitmeni sayısı, işlev görev kurumlar dikkate alındığında oldukça yetersizdir. Türk müziğinde ses eğitimi Opera sanatında uygulanan ses eğitiminden farklı olduğu için bu alanda çalışan ses eğitimcilerin niteliği yetersiz kalmaktadır. Çünkü henüz yeterli sayıda Türk müziği alanında uzman ses eğitmeni yetişmemektedir.
8.	Nitelikli olmak çalışkanlıkla, yaptığı işi bilerek ve severek yapma ile orantılıdır. Eğitimci, branşında kendini geliştirecek çalışmalar yapmalı ve edindiği tecrübeyi kullanabilmelidir.
9.	Ben de dahil olmak üzere hiç birimizin pedagojik eğitimi yok aslında. Bu usta çırak ilişkisi ile yürümekte. Şan pedagoğu diye bir sınıflandırma Opera bölümlerinde yok. Şan öğretmenliği bölümü açılabilir bu da kendi alanımızda gelişmemiz için bir öneridir. Öğretme metodunu maalesef kendi kendimizin öğrendiğimiz gibi yapıyoruz. Belki bir metot üzerinde ders işlemeliyiz fakat şu anda tamamen usta çırak ilişkisi.

Her üç eğitim kurumu ses eğitimcilerinin de verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde: Eğitim fakülteleri müzik bölümü ses eğitimcilerine göre: Nitelikli ses eğitimcilerinin yanı sıra yetersiz bilgiye sahip eğitimcilerin de olması teknik açıdan sorunlar oluşturmaktadır. Opera-Şan anasanat dalları ses eğitimcilerine göre: Eğitimcilerin daha çok bilinçlendirilmesi gerektiği, hocalığın yanı sıra sahnede de performans sergilemeleri gerektiği ve nitelikli eğitimci yetiştirilebilmesi için şan alanında pedagojik eğitim veren okulların açılmasının yararlı olacağı verilen yanıtlar arasındadır. Geleneksel Türk müziği bölümleri ses eğitimcilerine göre: Her üç eğitimci de nitelikli eleman yetişmediği kanısındadır. Sonuç olarak eğitimciler ses eğitiminin nitelik açısından yetersiz olduğu görüşünde birleşmektedir.

Tablo-3: Türkiye’de ses eğitimi veren eğitimci sayısı hakkında uzman ses eğitimcilerin görüşleri

Uzmanların Görev yaptığı kurumlar aşağıda verilmiştir. 1.Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 2. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 3.Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı 4. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 5. Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı 6.Konservatuvar Türk Müziği Bölümü 7. Konservatuvar Türk Müziği Bölümü 8. Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı

Soru	Görüş
	Türkiye’de ses eğitimi veren eğitimci sayısı sizce yeterli midir?
1.	Müzik eğitimi veren kurumlarda ses eğitimcisi sayısı yeterli değildir. Bazılarında farklı çalgı eğitimi alan eğitimcilerin ses eğitimi dersleri verdikleri bilinmektedir.
2.	Eğitim fakültelerinde şimdilik yeterlidir. Kadrolu ve dışarıdan gelen ses eğitimi alanında çok iyi eğitimciler bulunmaktadır. Eğitim fakültelerinde özellikle Ankara’ da operalarda çalışan sanatçılar da ses eğitimi dersleri vermektedirler. Fakat bu sanatçıların çoğu iyi bir solist olmalarına rağmen iyi bir eğitimci olmadıkları için işini bilen insanlarla çalışılmaya özen gösterilmektedir.
3.	Ses eğitimi veren öğretim elemanlarının sayısı de bence yeterli değil.

4.	Oldukça niteliksiz eğitimcilerimizde bulunmaktadır. Bunun en büyük nedenlerinden biride ses eğitimi hocalarının sayıca yetersiz olması ve ders saatlerinin boş geçmemesi bakımından nitelik aranmadan bu derse geçici eğitimcilerine görev verilmesidir. Bu bağlamda da teknik açılardan büyük sorunlar yaşanmaktadır. Kendisinin teknik sorunlar yaşayan bir eğitimci ne kadar iyi bir eğitim verebilir tartışılır.
5.	Ses eğitimcisi sayısı bence yeterlidir, çünkü ben daha fazla üniversite kurulması taraftarı değilim, okul az olsun, akademisyen sayısı kaliteli ve belli olsun ve nitelikli öğrenci yetişsin.
6.	Türk Müsîkîsi ses eğitimi veren eğitimci sayısı da yetersiz
7.	İkinci maddede açıkladığım sebepler doğrultusunda eğitimci sayısını yetersiz bulduğumu ifade etmeliyim.
8.	Yeterli değil maalesef
9.	Yetersizdir ancak bir bakıma arz talep meselesi, talep oldukça ders verenlerin sayısı da o oranda yeterince artmaktadır. Örneğin ben Devlet Opera ve Balesinde Opera sanatçısıyım fakat Bilkent Üniversitesi Konservatuvarında talep olduğu için ders vermekteyim

Her üç eğitim kurumu ses eğitimcilerinin verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde, eğitimci sayısı çoğunlukla yetersiz görülmüştür. Opera-şan ve geleneksel Türk müziği bölümleri ses eğitimcilerinin tamamı bu sayıyı yetersiz bulduğunu belirtmiş ve bununla birlikte: Müzik Eğitim Fakülteleri ses eğitimcilerine göre: İki akademisyen tarafından yetersiz bulunmuş olup bir akademisyen eğitimci sayısını yeterli bulmuştur. Ancak bu yeterlilik dışarıdan misafir olarak gelen öğretim elemanları tarafından sağlanmaktadır. Üç eğitimci de ortak görüş olarak dışarıdan eğitim vermek için gelen eğitimcilerin nitelik olarak yeterliliği konusunda özen gösterilmediği kanısındadır.

Tablo-4: Ses eğitiminde kullanılan teknikler hakkında uzman ses eğitimcilerin görüşleri

Uzmanların Görev yaptığı kurumlar aşağıda verilmiştir. 1.Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 2. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 3.Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı 4. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 5. Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı 6.Konservatuvar Türk Müziği Bölümü 7. Konservatuvar Türk Müziği Bölümü 8. Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı

Soru Görüş	Ses eğitiminde kullanılan tekniklerden hangisini temel almaktasınız?
1.	Ses eğitiminde Bel Canto söyleme biçimini temel alıyoruz. Öğretmen adaylarının sesini yormadan, zorlamadan uzun süre doğru ve sağlıklı kullanabilmeleri gerekir.
2.	Ses Eğitiminde birçok teknik kullanılmaktadır. Teknik; yöntemler bütünüdür. Bel Canto, Klasik Batı Müziğinde güzel şarkı söyleme tekniğidir. Güzel; ölçülebilir davranışlardaki uyum, ahenktir. Şarkı söylemenin güzelliği ise şarkı söyleme anındaki gerçekleştirilen davranışların uyumudur. Doğru yerde nefes almaktan tut, sesini doğru yerde, doğru volümde ve doğru biçimde bütüncül olarak kullanabilmektir. Bütün bu davranışlar ölçülebiliyor ise ve bu davranışlar birbiri ile uyumlu ise o şarkı güzel söyleniyor demektir. Bel Canto bir döneme imzasını atmış bir tarzdir. Sırf öyle söylemek için yazılmış şarkılar bütünüdür. Hafif süslemelere dayalı, fakat sesini olabildiği kadar güzel kullanmayı öğreten bir söyleme biçimidir.
3.	Ses eğitiminde günümüzde kullanılan çok fazla teknik var. Bilimsel araştırmalar, ileri gitmiş olan ülkelerde halen sürdürülmektedir. Bel Canto (Güzel Şarkı Söyleme) ekolünün geleneksel yapısını oluşturan bazı kuralların bilinmesi bu konuda bir zorunluluktur. Her ne kadar bilimsel çalışmalar sürdürülüyor olsa da, bulguların kısa sürede pratikte yaygın olarak kullanılması mümkün olmamaktadır. Ama Bel Canto'nun "Altın Kuralları" ile sağlıklı ses eğitimi yapmak mümkündür. Günümüzde ses eğitimcilerinin, yeterli araştırma yapmadıklarını düşünüyorum. Bu durum da ses eğitiminde yaklaşık bir ortak nokta olmadan, her eğitimci "kendine göre" bir çaba içinde bulunuyor.

4.	Bu bağlamda teknik açılardan büyük sorunlar yaşanmaktadır. Kendisi teknik sorunlar yaşayan bir eğitimci ne kadar iyi bir eğitim verebilir tartışılır.
5.	Ses eğitiminde Bel Canto tekniği kullanılır. Bu yüzyıllardır süregelen bir tekniktir. Bu teknikte “a,e,i,o,u” vokallerin hepsinin aynı yerde ve yuvarlak okunmaktadır. Bu teknik evrensel bir tekniktir aslında. Sesli harfleri güzelce yuvarlayarak güzel konuşmalıyız. Bu tekniğin çok doğru olduğuna ve tüm dillerde uygulanabileceğine inanıyorum.
6.	Türk Müsîkîsi Ses Eğitimiyle alakalı olarak konservatuvarlarda ne gibi teknikler kullanılıyor bilmiyorum. Hatta daha önce de söylediğim gibi pek çok konservatuvarda bu alana dayalı teknikler kullanılıyor olduğunu da pek zannetmiyorum.
7.	Ses eğitimi konusunda günümüzde birçok ekol çalışmaları yapılmaktadır. Kullanılan birçok tekniğin doğru ve yanlış tarafları bulunmaktadır. Teknik açıdan incelendiğinde bu çalışmaların standart bir çerçeveye büründürülmesi çok zordur. İyi niyetle yapılan birçok çalışmanın Türk müziğine adaptasyonu açısından değerlendirildiğinde büyük sıkıntılar yarattığı ve geri dönülmez hasarlara yol açtığı tespit edilmektedir. Bu açıdan incelendiğinde günümüzde kullanılan tekniklerin yeterliliğinin sonuçlara öre değerlendirilmesi gerektiği kanısındayım.
8.	Ülkemiz ses eğitiminde her bünye farklı teknikler kullanabilmektedir. Bu konuda tam yetkin eğitimcilerin himayesinde yapılacak çalışmalarla müziğimize ve yapımıza en uygun ses eğitimi teknikleri belirlenmeli ve bu teknikler uygulamaya konulmalıdır.
9.	Bel Canto tekniğini temel almaktayız. Genelde ekoller birbirleriyle çok karıştı. İletişim arttığı için tekniklerin en iyi yönlerini alıp ortada birleştiren bir teknik oluştu. Köklü opera gelenekleri vardır, bunlar İtalya, Almanya ve Rusya. Bütün bu opera geleneklerinin en iyi tarafları birleştirilerek çok kaliteli bir teknik oluşturuldu.

Her üç eğitim kurumu ses eğitimcilerinin verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde: Eğitim Fakülteleri ses eğitimcilerine göre çoğunlukla Bel Canto tekniği kullanılmaktadır. Ancak mevcut eğitim yeterli bulunmamaktadır. Opera-Şan bölümleri ses eğitimcilerine göre: Bel Canto tekniği kullanılmaktadır. Bu teknik, kuralları ile kusursuz olarak yapıldığında doğrudur. Ancak eğitimciler arasında ortak bir öğretim birliği sağlanamamaktır. Geleneksel Türk Müziği bölümleri ses eğitimcilerine göre: Bu alanda henüz belirlenmiş bir teknik bulunmamaktadır. Bu bölümlerde en azından öğrencide sesi doğru kullanma tekniği oturana kadar Batı müziği şan tekniği uygulanmalı, bu tekniği uygulayacak eğitimcilerin yetişmesine öncülük edilmelidir.

Tablo-5: Ses eğitiminde kullanılan kaynakların yeterliliği hakkında uzman ses eğitimcilerin görüşleri

Uzmanların Görev yaptığı kurumlar aşağıda verilmiştir. 1.Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 2. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 3.Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı 4. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 5. Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı 6.Konservatuvar Türk Müziği Bölümü 7. Konservatuvar Türk Müziği Bölümü 8. Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı

Soru	Görüş
	Ses eğitimi alanında kullanılan kaynaklar yeterli midir?
1.	Elimizdeki özellikle yabancı kaynaklar yeterlidir. Günümüzde teknolojik gelişmelerle istediğimiz kaynaklara ulaşmaktayız.
2.	Kendi kullandığım kaynaklar yetmiyor bu yüzden sürekli yeni kaynaklar oluşturuyorum. Yetersiz diye kullanılmayan Saib Egüz' ün "Piyano Eşlikli Halk Türkileri" kaynağını senelerdir büyük bir keyifle kullanıyorum ve her kullanımında yeniden başka şeyler bularak öğretiyorum.
3.	Ülkemizde ses eğitimi alanındaki kaynaklar yeterli değildir. Avrupa ve ABD'de çok zengin kaynaklar bulunmaktadır. Bunlar araştırılmalı ve Türkçe' ye çevrilmelidir. Kanımca dünyanın en güzel ses renkleri ülkemizde bulunmaktadır. Buna karşın ses eğitimi çok kısıtlı bilgilere endekslenmiş bir durumdadır.

4.	Son zamanlarda her ne kadar ses eğitimi alanında yeni kaynaklar ilave edilmesine karşın günümüzde halen kaynak yetersizdir.
5.	Bütün dünya opera bölümlerinde aynı şeyleri kullanıyor. Concone olsun Waccai, Panofka bunlar bizim kaynaklarımız ve komple opera kitapları. Bunun yanında Türk müziği bestecilerinin eserlerini de öğretiyoruz. Kendimiz de eserlere göre etütler yazıyoruz ama genel olarak aynı şeyleri öğretiyoruz. Her şeyde bir sıra var mesela barok bir eseri öğrenmeden çağdaş bir eseri öğretmiyoruz. Eserler Müzik tarihine göre sıralanıyor.
6.	Ben şu anda Gazi Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuarı'nda öğretim üyesiyim ve Ses Eğitimi Bölüm başkanım. Bölüm başkanlığımızca ortak olarak yürüttüğümüz bir ders programımız ve müfredatımız var. Biz bu çalışmanın başkalarına fikir oluşturmasını ve bu alanda çok daha fazla kaynak ortaya konmasını ümit ediyoruz.
7.	Ses eğitimi alanında kaynaklar oldukça yetersizdir. Özellikle dünya da yapılan çalışmaların takip edilerek insan sesi üzerinde yapılabilecek bütün çalışmalar hakkında fikir edinilmesi solistler için önemlidir ve bu kaynakların Türkçeye çevrilmesi ve Türk müziği alanında çalışma yapan öğretmenlerin daha çok kaynak oluşturması gerekmektedir.
8.	Yetersizdir. Araştırma yapmayı mevcut olanla yetinilmektedir.
9.	Kaynaklar yeterlidir. Concone, Panofka, Vaccai gibi metodlar kullanılmaktadır.

Her üç eğitim kurumu ses eğitimcilerinin verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde: Müzik Eğitim Fakülteleri ses eğitimcilerine göre: İki eğitimcinin eğitim kaynaklarını yetersiz bulmalarına rağmen bir eğitimci ise yeterli olduğu görüşünü savunmaktadır. Opera-Şan bölümleri ses eğitimcilerine göre: Üç eğitimcimiz de yabancı kaynakların kullanıldığı ve yeterli olduğunu belirtmiş, ancak eğitimcilerimizden biri Yurtdışında kullanılan kaynakların Türkçeye çevrilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Türk Müziği bölümleri ses eğitimcilerine göre: Kaynakların yetersiz olduğu görüşleri bildirilmiş ancak bu alanda çalışmaların da yapıldığı belirtilmiştir. Değerlendirme sonuçları genel olarak kaynak bakımından yetersiz bulunmuştur.

Tablo-6: Ses eğitimcilerinin ses eğitimi müfredat programının nitelik açısından geliştirilmesine yönelik önerileri hakkında uzman ses eğitimcilerin görüşleri

Uzmanların Görev yaptığı kurumlar aşağıda verilmiştir. 1.Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 2. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 3.Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı 4. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 5. Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı 6.Konservatuvar Türk Müziği Bölümü 7. Konservatuvar Türk Müziği Bölümü 8. Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı

Soru	Görüş
	Ses eğitimcilerinin ses eğitimi müfredat programının nitelik açısından geliştirilmesine yönelik önerileri nelerdir?"
1.	Ses eğitimcilerinin nitelik ve niceliği düşünüldüğünde verilen ses eğitiminin öğrencilerin ihtiyaçlarını kısmen sağlayacak nitelikte olduğu söylenebilir.
2.	Öğretmen niteliğinin farkında değil ise, öğrenci de iyi bir ses eğitimine ihtiyaç duymuyor ise karşılayacak nitelikte değildir.
3.	Yukarıda belirttiğim tüm açıklamaların ışığında, günümüzde verilen ses eğitiminin öğrencilerin ihtiyaçlarını karşıladığını söylemek mümkün değildir
4.	Öğrenci ihtiyaçlarının karşılanması açısından baktığımızda da yine sorunlar yaşanmakta ve öğrenciler verilen eğitimden memnun kalmamakta ve arayışlara girmektedir.
5.	Evet. Türkiye’ de çok iyi eğitimciler yetişmiştir ve hala yetişmektedir.
6.	Bu bağlamda, ülke çapında bütün konservatuvarlar düşünüldüğünde, günümüzde verilen ses eğitiminin öğrencilerin ihtiyacını karşılamadığını söyleyebiliriz.

7.	Öğrencilerin ulaşmak istediği hedef doğrultusunda verilen eğitim her zaman ihtiyaçları karşılayacak niteliğe ulaşır. Ancak Türk müziği icra eden bir solist adayına batı ses tekniği, batı seslendirecek bir öğrenciye de Türk müziği ses tekniği öğretirseniz istenen hedefe ulaşamazsınız. Bu anlamda Eğitiminin bilinçli ve pozisyonunu doğru değerlendiren bir yapı sergilemesi gerekmektedir.
8.	Eğitimciler ne verirse öğrenci onu alır mantığı yeterli gibi görülse de bu eğitim öğrencinin ihtiyacını karşılamamaktadır.
9.	Bireysel çaba çok önemlidir. Biz anahtarları veriyoruz, Haftada iki kere de çalışma yapıyoruz ve bunun üzerine öğrenci kendi bireysel çabasını birleştiriyor. Vücut egzersizleri ve ses ısıtma egzersizlerini derse başlamadan önce öğrencinin yapıp gelmesini bekliyoruz.

Her üç eğitim kurumu ses eğitimcilerinin verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde: Eğitim Fakülteleri ses eğitimcilerine göre: Her üç eğitimci de ihtiyaçların kısmen karşılandığını belirtmiştir. Opera-Şan ve Geleneksel Türk Müziği bölümleri ses eğitimcilerine göre dersin niteliği tamamen eğitimcinin niteliği ve bilgisi, öğrencinin niteliği ve ders bilinci ile doğru orantılı olduğu sonucunu göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde eğitimcilere göre, ses eğitiminin nitelik açısından öğrencilerin ihtiyaçlarını yeterli düzeyde karşılamadığı görülmektedir

Tablo-7: “Bireysel Ses Eğitimi” ders saatlerinin yeterliliği hakkında uzman ses eğitimcilerin görüşleri

Uzmanların Görev yaptığı kurumlar aşağıda verilmiştir. 1.Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 2. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 3.Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı 4. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 5. Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı 6.Konservatuvar Türk Müziği Bölümü 7. Konservatuvar Türk Müziği Bölümü 8. Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı

Soru	Bireysel ses eğitimi ders saati yeterli midir?
Görüş	

1.	Ülkemizde ilköğretimden başlayarak sesi doğru kullanma ve koruma alışkanlıkları verilmediği için yeterli olduğu söylenemez.
2.	Normalde iki saat veriliyordu fakat öğretim elemanı yetersizliğinden dolayı bir saate indirildi. Fakat ben her öğrencinin dersini haftada ikiye bölüyorum. Böylece onların denetimi daha kolay sağlanıyor.
3.	Üniversitelerdeki ses eğitimi saatleri ki, lisans programlarında iki saattir ve yeterli değildir. Ses eğitimi veren öğretim elemanları, genellikle, iki saatlik resmi ders programının dışında da öğrencileri çalıştırmaktadırlar. Bu uygulamanın reel olarak ders programlarında yer alması gerekir diye düşünüyorum.
4.	Ses eğitimi ders saati aslında öğretim elemanı yeterli olsa ve belirtilen saatlere uyulmuş olsa yeterlidir ama öğretim elemanını yetersizliği yüzünden tek bir öğrenciye ayrılmış olan ders saatine bir yerine iki hatta üç öğrenci alınmaktadır ve doğal olarak da ders saati yetersiz hale gelmektedir.
5.	Bireysel ses eğitimi saati 2 saat yeterlidir. Çünkü sadece şan dersiyle kalmıyor, bir öğrenci diğer derslerle birlikte neredeyse 5 saat şan tekniğini kullanıyor. Bir de öğrencilere bireysel çalışmaya zaman kalması gerekiyor bu yüzden de bence 2 saat yeterlidir.
6.	Üniversitelerde ses eğitimi ders saatleri, ortalama 3 veya 4 saat kadardır diye düşünüyorum. Şayet doğru teknikler kullanılıyorsa 4 saat, ses eğitimi açısından yeterli gelecektir.
7.	Bazı üniversitelerde, ses eğitimi dersleri 10-15 kişilik sınıfların 2 saat boyunca sırası gelen öğrenci ile ders yapması şeklinde uygulanmaktadır. Bu oldukça verimsiz bir sistemdir. Bir ses öğrencisinin hafta da en az bir saat bire bir veya iki gün yarımşar saatten bire bir ders yapması gerekmektedir.
8.	Ses eğitimi dersi okullarımızda tam olarak algılanabilmiş değildir. Ders saatlerinin artırılmasında tabii ki fayda vardır, Yetersizdir.
9.	Ders saati yeterli değildir, bence haftada 3 saate çıkartılabilir.

--	--

Her üç eğitim kurumu ses eğitimcilerinin verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde: Müzik Eğitim Fakülteleri ses eğitimcilerine göre: İki akademisyenin verdiği cevaba göre bireysel ses eğitimi ders saati yetersizdir. Diğer eğitimcimiz belirtilen saatlere uyduğunda, derslerin bire bir ve düzenli bir şekilde yapıldığında yeterli olacağını düşünmektedir. Opera-Şan bölümleri ses eğitimcilerine göre: Üç eğitimcimiz de şan eğitiminin saat olarak yetersiz olduğu görüşünü bildirmiştir. Geleneksel Türk Müziği bölümleri akademisyenlerine göre: İki eğitimcimiz yetersiz olduğu görüşünü bildirmiştir. Ancak bir eğitimcilerimiz doğru teknik kullanıldığında ders saatinin yeterli olabileceği görüşündedir. Sonuç olarak, genel olarak uzman görüşleri doğrultusunda değerlendirildiğinde ders saatlerinin yetersiz olduğu görülmektedir.

Tablo-8: Üniversitelerde verilen ses eğitimi müfredat olarak değerlendirildiğinde neler değişebilir sorusu hakkında uzman ses eğitimcilerin görüşleri

Uzmanların Görev yaptığı kurumlar aşağıda verilmiştir. 1.Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 2. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 3.Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı 4. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 5. Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı 6.Konservatuvar Türk Müziği Bölümü 7. Konservatuvar Türk Müziği Bölümü 8. Konservatuvar Opera-Şan Anasanat Dalı

Soru	Görüş
	<p>Üniversitelerde verilen ses eğitimi müfredat olarak değerlendirildiğinde neler değişebilir?</p>
1.	<p>Müfredattaki değişiklikten daha önemlisi ses eğitimi alanında yetişecek akademisyenlerin eğitimi konusu çok önemlidir. Müfredatı yürütecek olan eğitimcinin niceliği ve niteliği önemlidir. Eğitimci ihtiyacı nedeniyle bireysel olan bu ders bazı kurumlarımızda iki öğrenciyle birlikte yapılmaktadır.</p>

2.	Her eğitimci bu dersi kendine göre ayarlamakta, oysa program içeriği hazırlandı ve YÖK' e sunuldu. Bu programa uyulmak zorundayız fakat üniversiteler denetimden geçmedikleri için her hoca nasıl yetişti ise onu uyguluyor. Yıllardır ne gördü ise hiçbir gelişme göstermeden devam ettiriyor. Bu yüzden bir yöntem geliştirilememiş ve bir içerik oluşturulamamıştır. Bu dersi verirken hangi amaçları kullanacağız, bunlar düşünülmediği için artık her öğretmen kendinden sorumludur yani ortak bir çalışma maalesef olamamaktadır.
3.	Ders saatlerinin en az bir saat daha artırılması; bu dersi alan öğrencilerden, neler beklenmesi gerektiğinin, eğitimin amacına uygunluğu açısından daha netleştirilmesi gibi değişiklikler düşünülebilir.
4.	Lisans programlarında şu anda belirlenmiş bir müfredat programı yoktur. Güzel sanatlar fakülteleri, güzel sanatlar eğitimi müzik eğitimi anabilim dalları ve konservatuvarlarda bulunan ses eğitimi elemanları tarafından ortak bir müfredat programının hazırlanması gerekmektedir ki eksikler belirlensin ve bu eksiklere göre çözümler getirilebilsin.
5.	Konservatuvarların opera bölümleri aşağı yukarı Ankara Devlet Konservatuvarı müfredatını baz aldılar. Bu günkü müfredat da 1936 yılında kurulan Konservatuvarın müfredatının gelişmiş halidir.
6.	Türk mûsikîsi ses eğitimi derslerinde, daha önce de belirttiğim üzere, öncelikle yöntemin değişmesi gereklidir. Bu alana özgü yeni yöntemler uygulanmaya başladıktan sonra müfredatı değerlendirmek uygun olacaktır
7.	Değişmesi gereken uygulanan etütler veya kullanılan enstrümanlar değil mantalitedir. Müfredat değerlendirildiğinde yapılan etütler ve kullanılan enstrümanlar farklı olabilir. Söylenen ezgiler ve kişinin biyolojik yapısı doğrultusunda eğitim müfredatı da sistemi de eğitmen tarafından değişikliğe uğratabilir. Çünkü bireysel ses eğitimi kişiye özeldir. Belirli bir yapının bütün solist adaylarına aynı şekilde uygulanması söz konusu olamaz
8.	Bu süreç, ders saati ve kullanılan tekniklerin iyi anlaşılıp uygulanabilmesine bağlıdır. Öncelikle, ses eğitimi dersinin önemi anlaşılmalı ve ders saatleri artırılmalıdır. Bununla beraber kullanılacak teknik veya tekniklerin belirlenmesiyle öğrencinin daha iyi ses eğitimi

	dersi alması sağlanmalıdır.
9.	Müfredat yeterlidir, çünkü biz müfredatı zaten ses türlerine göre sınıflandırmaktayız. Örneğin, Wagner söyleyen öğrenci çok azdır, kapasitesi olmayan öğrenciye biz Wagner öğretmiyoruz.

Her üç eğitim kurumu ses eğitimcilerinin verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde:

Müzik Eğitim Fakülteleri ses eğitimcilerine göre: Her üç akademisyen de müfredattan önce müfredatı uygulayacak nitelikli ses eğitimcisi yetişmesi gerektiği kanaatindedir. İkinci görüşmecinin verdiği cevaba göre önceki yıllarda alanında uzman eğitimciler, bir müfredat programı hazırlayarak Y.Ö.K'ye sunmuş ve bu kabul edilmiş ancak Eğitim Fakülteleri Müzik Bölümlerinde buna uyulmadığı, her eğitimcinin kendi uyguladığı teknik ile ders işlediği bilgisi edinilmiştir.

Opera-Şan bölümleri ses eğitimcilerine göre: Beşinci eğitimci opera-şan bölümlerinde de çoğunluk olarak Ankara Devlet Konservatuvarı müfredatının esas alındığını belirtmiştir. Bugünkü müfredat 1936 yılında kurulan Konservatuvar müfredatının gelişmiş hali olduğu görüşünü bildirmiştir. Diğer eğitimcimiz ders saatinin artırılması gerektiğini, bir diğer akademisyenimiz ise müfredatı yeterli bulmakta, her eğitimcinin müfredatı öğrencilerin ses türlerine göre uyguladığını belirtmiştir.

Geleneksel Türk Müziği bölümleri ses eğitimcilerine göre: Her üç eğitimci de yöntemin belli olmadığı, bu yüzden ortak bir müfredat çalışması yapılamayacağını belirtmektedir. Bu alana özgü yöntemler belirlenip uygulanmaya başladıktan sonra müfredat değerlendirilebilir görüşünü belirtmişlerdir.

Bu bölümde, ses eğitimi dersinin ülkemizdeki tarihsel gelişimine ilişkin kaynak tarama ve uzman görüşlerinden elde edilen verilerin değerlendirmesi ile ulaşılan sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada şu sonuçlar elde edilmiştir;

“Ülkemize batılılar sayesinde giren ses eğitimi, ülkemizde gelişme gösteren opera sanatı meşk usulüne dayalı olan Türk Makam Müziği geleneği ile eğitimli sesin farkını ortaya çıkartmaya yardımcı olmuştur. Özellikle Türk Müziğinde Cumhuriyetin ilanından önceki icralara bakıldığında aslında ses kaliteleri yadsınamaz güzelliكتedir. Fakat öğrenme sadece

taklide dayalı olduğundan, her öğrenci hocasının bir nevi kopyası gibi yetişmiştir. Ancak Batılıların kullandığı tekniklerle bütünleşerek günümüzde daha iyi koşullarda yapılmaktadır. Günümüzde birçok doğu ve batı ülkelerine nazaran ses eğitimi konusunda hala net bir sisteme sahip olunamadığından, eğitiminin günümüzdeki durumunu saptamak için alanında uzman akademisyenlerle görüşme yapılmıştır.

Uzman görüşlerinde de belirtildiği gibi ses eğitimi derslerinde, ana dilimizde okutulacak eserlerin fazla olmayışı ve bu alanda kısıtlı çalışmalar yapılması, büyük bir eksikliği ortaya koymaktadır. Uzmanlar, bireysel ses eğitimi ders saatinin öğrencinin gelişimini etkilediği, özellikle öğretmen yetiştiren bu kurumlarda, sesini uzun yıllar profesyonel bir şekilde kullanacak olan öğrencilerin, bu alanda daha çok ve daha sistemli bir eğitim almaları açısından ders saatinin yeterli düzeyde olmadığı kanaatinde. Sorulardan ortaya çıkan bir başka problem ise, ses eğitimcilerinin çoğunun müfredata uymak yerine kendi eğitim sistemini oluşturarak hocasından gördüğü gibi öğrencilerini yetiştiriyor olmasıdır. Bu sistem bir nevi Selçuklular ve Osmanlı dönemindeki meşk usulünü anımsattığı söylenebilir.

Eğitim fakülteleri müzik bölümlerinde ses eğitimi dersleri, alanında uzman kadrolu akademisyen eksikliği dolayısı ile çoğunlukla dışarıdan misafir öğretim elemanları tarafından yürütülmektedir. Bu eksikliğin eğitim sisteminde problem oluşturduğu düşünülmektedir.

Görüşme yapılan eğitim fakülteleri müzik bölümleri ve konservatuvarların opera-şan bölümlerinde ders veren altı akademisyen de, ses eğitimi dersi işlenirken Bel Canto tekniğini kullandıklarını belirtmiştir. Sesi doğru ve güzel kullanma adına kullanılan bu teknik, Dünya’da şan sanatına önem veren birçok okulda ustalıklı kullanılan bir tekniktir. Uzmanlarında belirttiği gibi yurtdışında ve ülkemizde birçok okul müfredatında bu teknik yer almaktadır.

Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği kökenleri, teknikleri ve icrası birbirinden çok farklı olmasına rağmen birçok üniversitede “Geleneksel Türk Müziği” çatısı altında birleşmiştir. Uzman görüşlerinde de belirtildiği gibi Türk müziği bölümlerinde bireysel ses eğitimi dersi ve ders saati genel bir müfredata sahip değildir. Her kurum kendi müfredatını oluşturmuş ve kendi belirlediği kadar ders saati koymuştur. Bu sistem eksikliği, günümüzde Türk müziği ses eğitimi veren her kurumda göze çarpmaktadır.

Türk müziği bölümlerinde ses eğitimi, birçok okulda Batı müziği şan tekniği yardımı ile yapılmaktadır. Ancak uzman görüşlerinde yer alan cevaplarda bu tekniğin Türk müziğinde kullanılmasının uygun olmadığı düşüncesi de yer almaktadır.

Uzman görüşlerinde de belirtildiği gibi Türk müziği ses eğitimi alan öğrencilerin eğitimine yarar sağlayacak ve ihtiyaç duydukları anda ellerinin altında bulabilecekleri, geleneksel müziklerimizde ses eğitime dayalı teknik bir kitap ve repertuar çalışması bulunmamaktadır.

Her üç alanda da ses eğitimi incelendiğinde en sistemli ders opera-şan bölümlerinde yapıldığı söylenebilir. Uzmanların da belirttiği gibi hem kaynak zenginliği hem de batı

müfredatlarının çeşitliliği, bu bölümlerdeki eğitimcilerin önünde örnek teşkil etmektedir. Bu bölümlerde de teknik olarak Bel Canto tekniği esas alınmaktadır. Opera-şan bölümü eğitimcilerinden elde edilen veriler doğrultusunda, Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı baz alınarak, tüm konservatuvarların müfredat çalışmalarını birbirine paralel olarak yürüttüğü görülmektedir. Ancak ders saati öğrencilerin nitelikli olarak yetişmesi için bu bölümlerde de yeterli görülmemektedir. Alanında uzman eğitimcinin az olması sebebi ile çoğunlukla Devlet Opera ve Balesinden misafir öğretim elemanları ile bu eksiklik giderilmektedir. Akademisyen görüşlerine göre ise çoğu misafir öğretim elemanlarının nitelik açısından yeterli değildir. Sahne sanatlarının bir kolu olan tiyatro bölümlerinde de ses eğitimi dersleri sistemli bir şekilde yürütülmekte, bu dersi de konservatuvarlarda opera-şan bölümü akademisyenleri vermektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir;

Bireysel ses eğitimi dersinin, üniversite çatısı altında eğitim veren tüm okullarda standart bir sistemde işlenmesi sağlanmalıdır. Bu konuda Y.Ö.K tarafından, üniversitelerin bireysel ses eğitimi verilen kurumlarından uzman eğitimciler seçilerek, bir kurul oluşturulmalı, ders her açıdan değerlendirilmeye alınmalı ve standart bir sistem belirlenmelidir.

Haftalık bireysel ses eğitimi ders saati eğitim fakültelerinde, konservatuvarlarda, güzel sanatlar fakülteleri ve güzel sanatlar liselerinde artırılmalıdır. Ders saati hususunda bir değişim yapılamasa bile, ders içerikleri, amaçları ve yöntemleri üzerinde sistemli bir çalışma yapılarak mevcut sistem düzeltilebilir hale getirilmelidir.

Konservatuvarlarda Türk müziği eğitimi veren bölüm isimleri ve içerikleri standarda oturtulmalıdır. Bu bölümlerde hem eğitimcilerin, hem de öğrencilerin eğitimine yarar sağlayacak ve ihtiyaç duydukları anda ellerinin altında bulabilecekleri, geleneksel müziklerimizde ses eğitimine dayalı teknik bir kitap ve repertuar çalışması yapılması için kişiler çalışma yapmaya teşvik edilmelidir.

Teknik ve estetiğin üst seviyede yapılabildiği geleneksel müziklerimize dayalı çağdaş ve kabul edilebilir ulusal bir şarkı söyleme biçimi geliştirilmelidir.

Batı müziğini ve Türk müziğini çok iyi bilen, ses eğitiminde her iki tekniği de ustaca kullanabilen eğitimciler ülkemizde az sayıda olsa da bulunmaktadır. Bu alanda teknik ve akademik çalışmalar yapmak isteyen ses eğitimcisi adaylarına ışık tutulmalıdır.

Üniversiteler arası işbirliği yapılarak, bireysel ses eğitimi dersinin gelişimi ile ilgili ihtiyaç analizine yönelik ülke genelinde ekip çalışmaları yapılmalıdır. Bu çalışmaya hem akademisyenler, hem de bu alanda çalışma yapmak isteyen öğrenciler teşvik edilmelidir.

Eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümleri, konservatuvarlar ve güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümleri yurt dışında, özellikle gelişmiş ülkelerde aynı işleve sahip eğitim kurumları arasında iletişim kurmalı ve eğitim alanındaki gelişmeleri izlemelidir. Yurtiçi ve

yurtdışı kurumlar arasında öğretmen ve öğrenci değişimi yapılarak programlar izlenmeli, teknik ve kültür etkileşimleri takip edilmelidir.

Hem batı müziği hem de Türk müziği ses eğitimine katkı sağlayacak nitelikte “Türkçe” eserlerin (Şarkı, Türkü, Opera, Operet vb.) üretilmesine sanatçılar, eğitimciler ve besteciler teşvik edilmelidir.

Türk müziğine dayalı şan eserlerinin eşliklendirilerek söylenmesi ve sergilenmesi sağlanmalı, yapılan bu çalışmalar çeşitli iletişim araçları yoluyla ilgili kurumlara ulaştırılmalıdır. Ayrıca Türk Sanat ve Türk Halk müziği repertuvarları üzerine bir çalışma yapılarak ses eğitiminde kullanılabilecek şan tekniğine uygun eserler belirlenmelidir.

Ses eğitimi alanını daha bilimsel bir temele oturtmak, standart bir çalışma sağlamak ve sorunlara uygun çözümler bulmak amacıyla, Y.Ö.K tarafından ilgili bilim dallarıyla ve uzman kişilerle iş birliği halinde çalışılmalı, değişen ve gelişen çağa uygun, yeni teknik ve uygulamalar izlenmelidir.

Mesleki ses eğitimi veren müzik eğitimi bölümleri, konservatuvarlar ve güzel sanatlar fakülteleri vb. kurumlar arasında düzenli olarak sırayla sempozyum, kongre, konferans, seminer, konser vb. etkinliklerle iletişim ve etkileşimin sağlanması ve sürdürülmesi, eğitimde verimliliği ve kaliteyi artırarak ülkemizin daha iyi sesler ve ses eğitimcileri yetiştirebilmesi için gelişmeyi hızlandıracaktır.

Pedagojik eğitimin önemli olması dolayısı ile gelişmiş ülkelerde olduğu gibi “Şan Pedagoğu” adı altında bir bölüm oluşturulmalı veya bu alana ait üniversite çatısı altında bir fakülte açılmalıdır.

Güzel sanatlar liseleri ve güzel sanatlar fakülteleri, kendini ses icracılığı alanında geliştirmek isteyen öğrencilere bu eğitimi iyi bir şekilde vermeli ve sesini meslek yaşantısı boyunca profesyonel olarak kullanacak olan öğrencilere kolaylık sağlamalıdır.

KAYNAKLAR

Aycan, K. (2005). Opera Sanatına Yönelik Ses Eğitiminde Sesin Oluşumu ve Fiziksel Özelliklerinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Behar, C. (1993). Zaman, Mekân, Müzik- Klasik Türk Musikisinde Eğitim (Meşk), İcra ve Aktarım, AFA Yayınları, İstanbul.

Çevik, S. (1997). Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri, Doruk Yayınları, Ankara.

Çevik, S. (2006). Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Ses Eğitimi Alan Derslerinin Müzik Öğretmenliği Yeterlikleri Yönünden Değerlendirilmesi, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 26-28 Nisan, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.

Egüz, S. (1980). Toplu Ses Eğitimi 1, Ayyıldız Matbaası, Ankara.

Özcan, Ö. A. (2010). Geleneksel Türk Sanat Müziğinde Uygulanan Ses Eğitimi Yöntemlerinin İncelenmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Patton, M. Q. (1987). How to use qualitative methods in evaluation. Newbury Park, CA: Sage.

Perçin, Y. (1999). Üç Büyük Kentimizde Çok Sesli Çocuk Koroları ve Müzik Eğitimimiz, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Şenkibar, Z. F. (1999). Türkiye’ de Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Bireysel Söyleme Derslerinde Öğretilen Eserlerin Antolojisi, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Denizli.

Şenyayla, R. S. (2006). Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Klasik Türk Müziği Bölümü Ses Eğitimi Dersinde Uygulanan Ses Araştırmalarının İncelenmesi, Afyonkarahisar.